

**СТАНДАРТИЗАЦІЯ ПРОЕКТУВАННЯ ВИХОВНИХ СИСТЕМ
ЯК НАПРЯМ УДОСКОНАЛЕННЯ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ В
СФЕРІ ВИЩОЇ ОСВІТИ**

Чорна Л. В.

ст. викладач ДонДУУ

В статті розкрито роль стандартизації проектування виховних систем у ВНЗ як пріоритетного напрямку удосконалення державної політики в сфері вищої освіти. Визначені особливості процесів і методів впровадження стандартизації виховних систем ВНЗ. Запропоновано впровадження механізму стандартизації виховних систем на основі «м'якого принципу», який полягає у встановленні державою єдиних загальних вимог щодо структури, функціональних компонентів та результатів виховних систем, без втручання в практику їх змістового наповнення кожним ВНЗ.

Ключові слова: стандартизація, Державний освітній стандарт, проектування, виховання, виховні системи, державна політика, вища освіта, ВНЗ.

В статье раскрыта роль стандартизации проектирования воспитательных систем в ВУЗах как приоритетного направления усовершенствования государственной политики в сфере высшего образования. Определены особенности процессов и методов внедрения стандартизации воспитательных систем ВУЗов. Предложено внедрение механизма стандартизации воспитательных систем на основе «мягкого принципа», который заключается в установлении государством единых общих требований по структуре, функциональным компонентам и результатам воспитательных систем, без вмешательства в практику их содержательного наполнения каждым ВУЗом.

Ключевые слова: стандартизация, Государственный образовательный стандарт, проектирование, воспитание, воспитательные системы, государственная политика, высшее образование, ВУЗ.

The role of standardization of designing of educational systems in higher education institutions as a priority direction of improvement of a state policy in the sphere of the higher education is considered in the article. The features of the processes and methods of implementation of the standardization of educational universities is defined. An implementation mechanism for standardization of educational systems based on «soft

principle», which is to establish the state of common general requirements for structures, functional components of the education and results of educational activities, without interference with the practice of the semantic content of each university is proposed.

Key words: standardization, the State educational standard, design, education, educational system, public policy, higher education, university.

Постановка проблеми. Становлення української державності потребує зміцнення інтелектуального потенціалу нації, посилення рівня фахової підготовки студентів вищих навчальних закладів (ВНЗ). Особливої уваги у цьому контексті потребує виховання студентської молоді, яка б вирізнялася високим інтелектом, здатністю творчо та компетентно приймати складні рішення та мати високу гуманістичну моральність. Наразі, ВНЗ має великий виховний потенціал, який визначається в тому, що студентська молодь, яка формується через вузівське середовище, проникає у різні соціальні сфери, селективно впливає на навколишнє середовище й вносить у його розвиток ціннісний смисл. Перспективою розвитку виховної практики ВНЗ повинні виступити нові принципи й орієнтації розвитку особистості студента відповідно до змісту соціальних ситуацій в умовах суспільства, яке трансформується [1].

Розв'язання проблеми вдосконалення і підвищення якості професійної підготовки фахівців пов'язане з наявністю вимог до випускників ВНЗ - фахівців певного профілю та їхніх кваліфікаційних характеристик, що сформульовані у керівних і нормативних документах, основними з яких є Державний освітній стандарт [2] і Положення про освітньо-кваліфікаційні рівні (ступеневу освіту) [3]. На жаль, в даних нормативних документах певною мірою не приділяється увага виховній діяльності у сфері вищої освіти.

А отже, ключову роль в реформуванні вищої освіти повинна відігравати стандартизація проектування виховних систем, яка має

бути пріоритетним розвитком державної політики в цій сфері, оскільки розробка моделей ефективної успішної виховної діяльності є підставою для співставлення реальних і еталонних зразків виховної практики з метою виявлення резервів підвищення якості виховання студентської молоді як високоморальних, відповідальних, творчих, ініціативних, компетентних громадян України.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Теоретичні основи проектування педагогічного та виховного процесу розглядаються в роботах В. Безрукової, І. Волкова, В. Галузинського, А. Лігоцького, О. Киричука, О. Коберника, Ю. Кулюткіна, Г. Сухобської, С. Терепищого та ін. Дослідники торкалися проблем типології проектування, його функцій. Проте не розглянута проблема стандартизації проектування виховних систем у сфері вищої освіти.

Постановка завдання. На основі викладеного можна сформулювати завдання дослідження, яке полягає в розробці та впровадженні стандартизації проектування виховних систем у ВНЗ.

Виклад основного матеріалу дослідження. Розв'язання проблеми ефективності реалізації державної виховної політики в сфері вищої освіти з одночасним вирішенням суперечностей, які виникають внаслідок централізації освітньої та молодіжної політики взагалі відбувається на тлі диверсифікації освітніх систем, диференціації напрямів виховної роботи та водночас посилення процесів глобальної і регіональної інтеграції освітньо-виховного простору. За цих умов виникає питання про пошук оптимального методу сполучення державного впливу на функціонування виховних систем ВНЗ і автономізації ВНЗ у виборі методів виховання та здійсненні виховних процесів.

Досвід розвинених країн свідчить, що виховання у ВНЗ відбувається одночасно і нерозривно з отриманням освіти, саме тому,

наприклад, в англійській мові не існує терміну, ідентичному поняттю «виховна робота», яке склалося на теренах країн пострадянського простору: зокрема, для позначення різних аспектів виховної роботи використовуються поняття «education» (освіта, просвіта, виховання в навчальному процесі), «upbringing» (виховання протягом дорослішання, зокрема, «patriotic upbringing» – патріотичне виховання), «parenting», «raising children» (батьківське виховання, турбота); «attitude development» (виховання [для працівників], буквально «культивування відношення до чогось»). З огляду на це, аналіз такого досвіду не дозволяє виокремити елементи впливу держави на виховний процес у ВНЗ. Разом з тим, суспільство у вигляді державних органів або недержавних професійних асоціацій, неформальних громад виробили достатньо ефективний метод впливу на зміст освітньої (а значить, і виховної) діяльності – вироблення освітніх стандартів. Слід зауважити, що подібний підхід реалізовано і в Україні.

На думку Терепищого С., фундаментом будь-якої стандартизації, зокрема, у вищій освіті, є природна потреба людини до буттєвої визначеності. Стандартизація вищої освіти створює патерн динамічної еволюції вищої освіти відповідно до рівня «цінності» освіти в аксіологічній сфері соціуму (зокрема, й українського). Позаяк стандарт вищої освіти мислиться як концентрований образ найзагальніших ідей і теорій, пріоритетів і принципів, цілей і результатів вищої освіти, що характерний для сучасного «духу епохи» і відповідного йому ідеалу освітянської діяльності. Період розвитку вищої освіти, коли стандарт сприймався як оригінальна інновація поступово відходить у минуле. Сьогодні диктує іншу реальність – стандарт є законодавчо закріпленою нормою. Відтак, належить ретельно проаналізувати та узагальнити набутий досвід стандартизації вищої освіти з тим, щоб

забезпечити більш ефективне «входження» ідей стандартизації в освітню практику відповідно до викликів майбутнього [4].

Розгляд теоретико-методологічних аспектів розробки і впровадження стандартів освіти в Україні показав, що: стандартизація вищої освіти являє собою процес розробки комплексу нормативної та навчально-методичної документації, якою регламентується зміст вищої освіти (через ОКХ), зміст навчання (в ОПП), перевірка якості вищої освіти (через ЗД); стандарт вищої освіти є складно-організованою, відкритою системою; побудова елементів системи стандартів здійснюється за принципом цілепокладання, прогностичності, технологічності, діагностичності, які повинні забезпечити ефективність функціонування системи в цілому та її складових; основою методології стандартизації освітньої діяльності є суб'єктно-діяльнісний підхід, характерною ознакою якого є пріоритет умінь та навичок над знаннями в процесі підготовки фахівців. Як можна побачити з наведеного вище, хоча виховна діяльність виступає одним з відносно самостійних складових елементів діяльності ВНЗ в Україні, її проведення практично не стандартизується. Дослідження змісту стандартів освіти, які вироблені в різних країнах і різними професійними асоціаціями свідчить про значну відмінність в їх змісті та цілях. В силу розвитку концепції стандартизації в руслі управлінської науки, розвиток стандартів освіти в цій освітній сфері є найбільш визначним.

Розглядаючи виховний і освітній процеси як інструменти досягнення якості навчально-виховної діяльності варто дотримуватися методології побудови систем управління якістю ISO 9001, який в Україні імплементовано в ДСТУ ISO 9001:2009 «Національний стандарт України: система управління якістю. Вимоги (ISO 9001:2008, IDT)» [2]. У відповідності до методології ISO 9001 ефективно

проектування системи управління якістю можливе за уваги до наступних елементів процесів, реалізація якої у випадку проектування виховної системи ВНЗ має наступні особливості (табл. 1). Слід відзначити, що у західній практиці освітній стандарт з'являється як спосіб подолання надмірних (загрозливих) ступенів децентралізації, плюралізму та варіативності, так само як і реакція на такі тенденції в освіті, економіці, на ринках праці, як глобалізація й інтернаціоналізація.

Таблиця 1

Особливості основних елементів стандарту виховної системи ВНЗ у відповідності до методології ISO 9001 (ДСТУ ISO 9001: 2009)

Вимоги стандарту	Категорії вимог стандарту	Особливості інтерпретації при побудові виховної системи ВНЗ
1	2	3
1. Сфера застосування	Загальні положення	Стандарт встановлює вимоги до виховної системи ВНЗ, якщо останній має потребу довести свою здатність реалізовувати виховну складову освітньої діяльності з урахуванням вимог законодавства та суспільства як «споживача» власних випускників і зорієнтований на постійне підвищення якості виховного процесу
	Застосування	Всі вимоги стандарту можуть бути застосовані до будь-яких ВНЗ. Виховна діяльність ВНЗ може розглядатися як така, що відповідає стандарту, якщо вона відповідає всім вимогам, крім п. 7 і тільки за доведення неможливості виконання вимог даного пункту
2. Нормативні посилання.		Терміни та поняття вживаються відповідно до «Національне пояснення: ISO 9000:2005 Системи управління якістю. Основні положення та словник термінів».
3. Терміни та визначення понять		Виховна діяльність в даному випадку – це послуга ВНЗ, яку він надає суспільству у вигляді моральної, патріотично спрямованої, духовно збагаченої, фізично розвинутої, екологічно свідомої особистості фахівця-випускника
4. Система управління якістю	Загальні вимоги	ВНЗ повинний розробити, задокументувати, запровадити й підтримувати виховну систему та постійно поліпшувати її результативність. ВНЗ повинний: визначити процеси, необхідні для управління виховним процесом, визначити їх послідовність і взаємодію, критерії та методи забезпечення результативності і контролю; забезпечити наявність матеріально-технічних

1	2	3
		ресурсів та інформаційної підтримки виховання та моніторингу виховних процесів, здійснювати їх аналіз. Якщо ВНЗ вирішує передати сторонньому виконавцю виконання будь-якого виховного процесу, він повинний забезпечити контроль такого процесу
5. Відповідальність керівництва	<p>Вимоги до документації</p> <p>Зобов'язання керівництва</p> <p>Орієнтація на замовника</p> <p>Політика у сфері якості</p> <p>Планування</p> <p>Відповідальність, повноваження та інформування</p> <p>Критичний аналіз з боку керівництва</p>	<p>Документація виховної системи має охоплювати документально оформлені Концепцію виховної роботи, методичні рекомендації щодо виховної роботи деканатів, кафедр, кураторів тощо, протоколи, що їх ВНЗ визначив як потрібні для забезпечення результативного планування, функціонування та контролювання виховних процесів</p> <p>Найвище керівництво повинне продемонструвати наявність своїх зобов'язань щодо розроблення та запровадження системи управління виховних процесом та постійного поліпшення її результативності через інформування у ВНЗ основних пріоритетів національного патріотичного, морального, екологічного, фізичного, трудового та ін. видів виховання відповідно до законодавчих вимог та потреб суспільства; формування виховної політики; аналіз результатів виховного процесу; забезпечення ресурсами</p> <p>ВНЗ повинний здійснювати власну виховну діяльність у відповідності до Концепції національного виховання та інших документів в сфері державної молодіжної політики, рішень і рекомендації органів державної влади та місцевого самоврядування, професійних асоціацій, Національної академії педагогічних наук, батьків, роботодавців</p> <p>Керівництво ВНЗ повинне забезпечувати, щоб політика в сфері виховної діяльності була зрозумілою і прийнятною для професорсько-викладацького складу, співробітників та студентів та щоб її було поширено в межах організації і постійно ставала об'єктом критичного аналізування стосовно її постійної придатності</p> <p>У ВНЗ повинна бути розроблена Концепція виховної діяльності, а Стратегія діяльності і розвитку ВНЗ повинна включати відповідний розділ</p> <p>Керівництво ВНЗ повинне забезпечувати визначення відповідальності та повноважень проректора з виховної роботи, заступників деканів з виховної роботи, відповідальних за виховну роботу на кафедрах, структурного підрозділу з виховної роботи, а також інформування про це</p> <p>Керівництво ВНЗ та факультетів (інститутів) повинно із запланованою періодичністю проводити аналіз та розгляд питань виховної діяльності на вчених радах, виховних радах, методичних семінарах і оцінювати можливості щодо поліпшення методів та організаційних форм виховної діяльності</p>
6. Керування ресурсами	Забезпечення ресурсами	Керівництво ВНЗ повинно забезпечити реалізацію виховних процесів необхідними матеріально-технічними, кадровими та інформаційно-довідковими ресурсами

1	2	3
	Людські ресурси	Персонал, залучений до виховного процесу, повинен бути компетентним, тобто мати належні освіту, професійну підготовленість, навички та досвід, проходити постійне підвищення кваліфікації за рахунок внутрішніх методичних та наукових семінарів з питань виховної роботи, результати виховної діяльності повинні враховуватися при рейтинговій оцінці персоналу та його самооцінці
	Інфраструктура	ВНЗ повинний забезпечити необхідну матеріально-технічну базу для структур, які уповноважені здійснювати виховну діяльність та професорсько-викладацького складу, в т.ч. за видами виховання: спортивні зали, майданчики та устаткування, спецкабінети, книжковий фонд та комп'ютери в бібліотеці тощо
7. Виготовлення продукції	Планування виготовлення продукції	ВНЗ має спланувати та розробити виховні процеси, необхідні для реалізації моделі громадянина, особистості, фахівця і узгодити ці процеси з навчальною діяльністю та практичною підготовкою
	Процеси, що стосуються замовників	ВНЗ повинний керуватися нормативно-правовою базою з питань державної виховної політики, впроваджувати рекомендації роботодавців, органів влади та місцевого самоврядування, батьків та ін.; ВНЗ має підтримувати постійний інформаційний обмін, зокрема, зворотній зв'язок щодо результатів власної виховної діяльності
	Проектування та розроблення	ВНЗ повинна планувати та контролювати проектування й розробки виховних процесів і визначення їх результатів, зокрема, етапи виховних процесів, заходи моніторингу і контролю виховних заходів; відповідальність і повноваження щодо проектування та розроблення нових методів виховання та ін.
	Виробництво та обслуговування	Всі виховні процеси повинні бути контрольованими, їх перебіг – обговореним і затвердженим, професорсько-викладацький склад та співробітники – постійно проходити процедуру самооцінки та оцінки на предмет виконання ними виховної роботи
8. Вимірювання, аналізування та поліпшування		ВНЗ повинний планувати та впроваджувати процеси моніторингу, аналізування та поліпшування виховних процесів та організовувати зворотний зв'язок зі студентами, викладачами та зовнішніми для ВНЗ особами

В Україні народження законодавчої норми «Державний освітній стандарт» означає спробу побудувати освіту в нових умовах, на нових (хоча і суперечливих) засадах: децентралізації й регіоналізації, академічних свободах і автономності навчальних закладів, плюралізмі в освіті, пріоритеті особистісних орієнтацій, збереженні єдності освітнього та культурного простору [5]. Механізм реалізації державної

виховної політики в сфері вищої освіти України потребує конкретизації її прогнозованих результатів і підвищення ефективності їх досягнення на тлі тенденції до автономізації діяльності ВНЗ.

За цих умов доцільним є впровадження стандартизації виховних систем ВНЗ на т.зв. «м'якому принципі», коли держава встановлює єдині загальні вимоги щодо структури, функціональних компонентів та результатів виховних систем, однак не втручається в практику їх змістового наповнення кожним ВНЗ. Орієнтовний зразок такого стандарту, який запропоновано в роботі на підставі аналізу зразків міжнародних стандартів освітньої діяльності і вимог стандарту ISO 9001:2008, наведено в табл. 2.

Таблиця 2

Структура та зміст стандарту виховної системи ВНЗ

№	Категорія	Опис стандартних вимог до елементів або функціоналів виховної системи
1	2	3
1	Місія, цілі та кінцеві результати	
1.1.	Заява про місію та кінцеві результати	ВНЗ повинний визначити місію та цілі процесу виховання і довести їх до всіх зацікавлених осіб. Заява про місію та цілі повинна містити декомпозицію цілей та опис виховного процесу
1.2.	Участь у формулюванні місії	Заява про місію та цілі ВНЗ повинна бути визначена основними зацікавленими сторонами
1.3.	Автономність	ВНЗ повинний реалізовувати виховні заходи, за які несе відповідальність адміністрація та співробітники ВНЗ, в межах якої повинні бути визначені межі автономії у виборі функціоналів виховного процесу
1.4.	Кінцеві результати виховання	ВНЗ повинний визначити кінцеві результати виховання у вигляді характеристик особистості, громадянина та фахівця, якими студент повинний володіти після завершення навчального процесу, виходячи з суспільних та професійних вимог
2	Виховний процес	
2.1.	Підходи до виховання	ВНЗ повинний розробити опис загальних та спеціальних компонентів виховного процесу, перелік напрямів виховання
2.2.	Науковість виховання	Здійснення виховного процесу повинно базуватися на наукових підходах, ВНЗ повинний забезпечувати підвищення кваліфікації викладачів з питань виховного процесу
2.3.	Напрями виховання	ВНЗ повинний розробити структуру принципів та напрямів виховного процесу
2.4.	Цінності	За кожним напрямом виховання повинний бути розроблений перелік цінностей та форми виховання

2.5.	Корпоративна культура	Система цінностей, визначена ВНЗ повинна бути розкрита в розробленому ВНЗ кодексі корпоративної культури
2.5.	Функціонали	ВНЗ повинний надати загальний опис функціоналів, які можуть бути використані у виховному процесі
3.	Керована підсистема (об'єкти виховної системи)	
3.1.	Студенти	ВНЗ повинний забезпечити обов'язковий та вибірковий компонент саморозвитку окремих студентів та академічних груп, студентських колективів, зокрема, адаптацію студентів першого курсу
3.2.	Підтримка та консультування	ВНЗ повинний забезпечити програму психологічної, просвітницької, правової підтримки студентів та відповідне консультування
3.3.	Представництво студентів	ВНЗ повинний мати політику забезпечення представництва студентів у формуванні планів та програм виховного процесу, їх реалізації та оцінці результатів
4	Керуюча система (суб'єкти виховної системи)	
4.1.	Політика призначення керівників, відповідальних за виховний процес	ВНЗ повинний мати політику відбору та призначення осіб на посади, пов'язані з реалізацією виховного процесу (проректор, заступник декана, відповідальний на кафедрі, начальник та співробітники виховного відділу); має забезпечуватися баланс між навчальною та виховною діяльністю професорсько-викладацького складу (ПВС)
4.2.	Розвиток кадрового складу	ВНЗ повинний мати політику, спрямовану на забезпечення балансу кадрових ресурсів, необхідних для проведення виховної діяльності, її науково-методичного забезпечення, підвищення кваліфікації ПВС в ході науково-методичних семінарів
4.3.	Кураторство	ВНЗ повинний забезпечувати реалізацію інституту кураторства за одночасного розмежування функцій куратора та організаційних підрозділів (деканатів, відділень); робота куратора повинна враховуватися при визначенні навчального навантаження та при рейтинговому оцінюванні підсумків діяльності викладача
5.	Матеріально-технічна база	
5.1.	Мат.-технічне забезпечення	ВНЗ повинний мати достатню матеріально-технічну базу для здійснення виховних заходів та створення умов для саморозвитку
5.2.	Інформаційне забезпечення	ВНЗ повинний забезпечувати доступ до релевантної інформації, і водночас проводити політику обмеження доступу до інформації, яка суперечить цілям виховного процесу
5.3.	Експертиза та обмін	ВНЗ повинний проводити політику по виявленню та розповсюдженню кращого досвіду виховної роботи
6	Оцінка функціонування виховної системи	
6.1.	Механізми оцінки	ВНЗ повинний виробити механізм моніторингу та оцінювання результатів виховного процесу, окремих виховних заходів, виховної роботи кожного підрозділу
6.2.	Зворотній зв'язок	ВНЗ повинний забезпечити можливість реалізації зворотного зв'язку студентів та куратора (адміністрації) з питань виховної діяльності
6.3.	Залучення зацікавлених сторін	Вироблення політики удосконалення виховної системи, її функціоналів з урахуванням зацікавлених сторін (громади, влади, батьків та ін.)

7.	Функціонал управління та адміністрування	
7.1.	Управління	ВНЗ повинний сформувати вимоги та нормативні документи з питань виховного процесу, його структури, змісту та кінцевих результатів
7.2.	Адміністрування	Адміністративний штат ВНЗ з питань виховної роботи повинний мати відповідні компетенції, а його права та обов'язки мають бути чітко визначені
7.3.	Постійне оновлення	ВНЗ повинний мати політику, яка передбачає постійне оновлення певних функціоналів виховного процесу.

Його основними функціями є: стимулювання ВНЗ до формулювання власних планів з підвищення якості виховної діяльності у відповідності з вимогами державної виховної політики, потребами суспільства та зацікавлених сторін; забезпечення єдності методологічних підходів до реалізації державної виховної політики ВНЗ за одночасного врахування різниці місцевих культурних та соціально-економічних умов; реалізація виховної компоненти якості вищої освіти; визначення критеріїв, за якими ВНЗ може проводити самооцінку виховної діяльності та реалізації державної виховної політики задля підвищення якості.

Реалізація зазначеного стандарту в діяльності ВНЗ дозволить підвищити ефективність управління виховним процесом та забезпечити формування у майбутнього фахівця низки компетенцій, які стануть йому в пригоді при подальшій соціалізації в суспільстві та в професійному середовищі. Для впровадження зазначеного стандарту пропонується реалізація відповідного механізму, структура якого наведена на рис. 1.

Його реалізація зв'язана з наступними особливостями процесів і методів:

- стандарт виховної системи повинний стати елементом галузевих стандартів вищої освіти України, поряд з ОКХ, ОПП та засобами діагностики з галузей освіти; на рівні ВНЗ повинний розроблятися стандарт ВНЗ (еквівалент варіативних частин ОПП, ОКХ

та засобів діагностики) у вигляді моделі виховної системи ВНЗ, яка окрім стандарту виховної системи виходить з вимог до системи управління якістю (ДСТУ ISO 9001: 2009);

– розробка стандарту виховної системи ВНЗ повинна відбуватися робочою групою з представників центрального органу виконавчої влади в сфері освіти і науки (МОНУ) з урахуванням пропозицій рад ректорів відбуватися робочою групою з представників центрального органу виконавчої влади в сфері освіти і науки (МОНУ) з урахуванням пропозицій рад ректорів регіонів та загальнонаціонального органу студентського самоврядування (наразі, Всеукраїнська студентська рада) та Державного комітету України з питань технічного регулювання та споживчої політики, міністерств культури, молоді та спорту; екології та природних ресурсів, охорони здоров'я;

– наповнення змістом конкретних виховних процесів у виховній системі ВНЗ здійснюється ним самостійно, з урахуванням нормативно-правових та програмних документів загальнодержавного характеру, рекомендацій регіональних та місцевих органів влади та самоуправління;

– сертифікація відповідності розробленої кожним ВНЗ моделі виховної системи вимогам стандарту може відбуватися в межах ліцензійної або акредитаційної експертизи органом державної освітньої акредитації (у минулому – Державна акредитаційна комісія, в проекті – Національне агентство України з якості вищої освіти) або із залученням регіональних експертів.

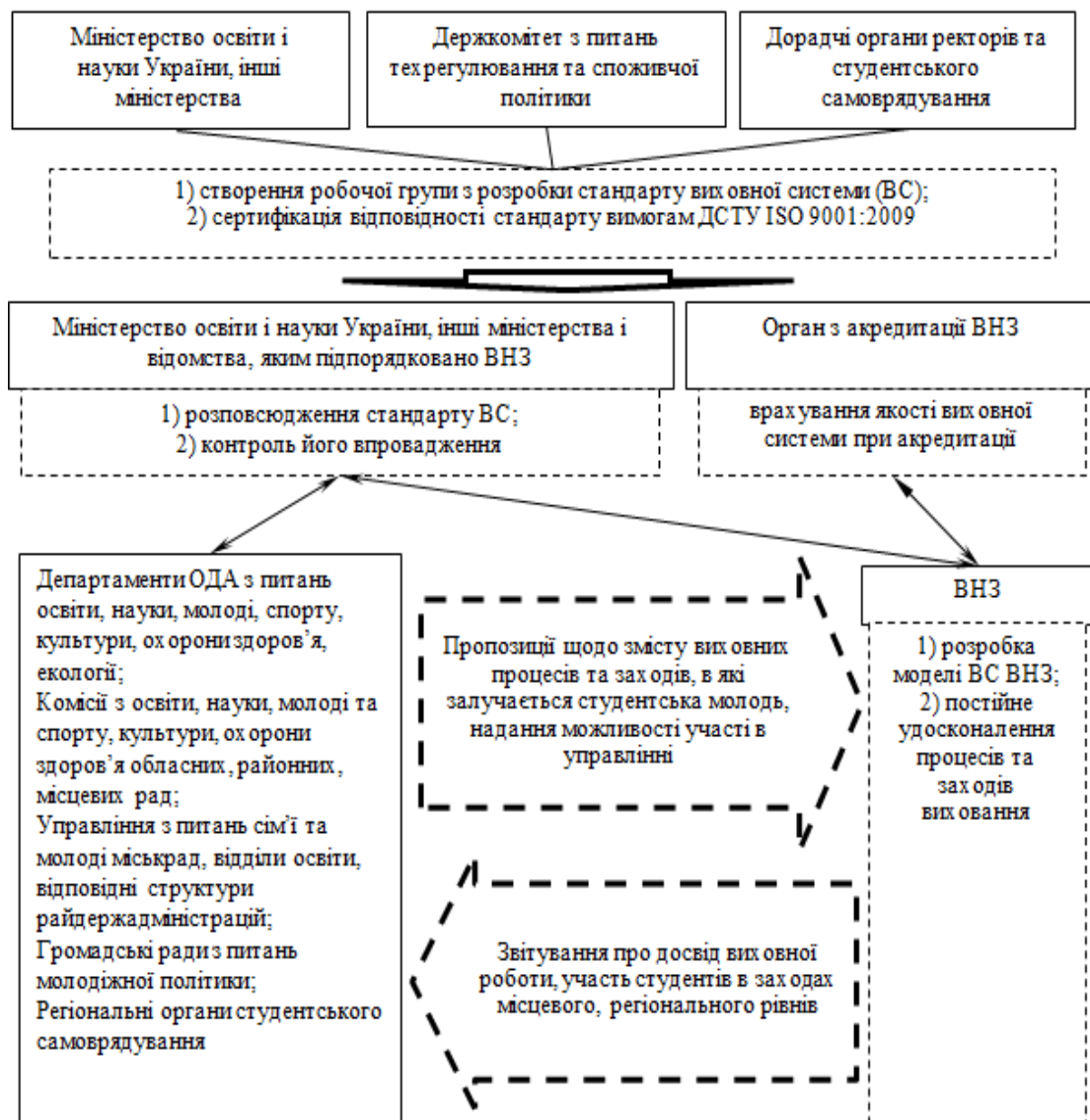

Рис. 1. Механізм впровадження стандартизації виховних систем ВНЗ

Слід зауважити, що окрім робочої групи зі формування стандарту виховної системи ВНЗ даним механізмом не передбачається створення додаткових органів державного управління, тобто додаткові витрати в системі державного управління вищою освітою не виникають при наявності згаданих вище можливостей, які надає стандартизація виховних систем.

Висновки з проведеного дослідження. Таким чином, з вищенаведеного можна зробити висновки, що механізм реалізації

державної виховної політики в сфері вищої освіти України потребує конкретизації її прогнозованих результатів і підвищення ефективності їх досягнення на тлі тенденції до автономізації діяльності ВНЗ. За цих умов доцільним є впровадження стандартизації виховних систем ВНЗ на т.зв. «м'якому принципі», коли держава встановлює єдині загальні вимоги щодо структури, функціональних компонентів та результатів виховних систем, однак не втручається в практику їх змістового наповнення кожним ВНЗ.

Список літератури

1. Лучанінова О. П. Виховання у сучасного студента вищого технічного закладу ціннісного ставлення до наукових знань: досвід кафедри інженерної педагогіки / О. П. Лучанінова // *Духовність особистості: методологія, теорія і практика*. – 2011. – № 5 (46). – С. 88-97.
2. Про розроблення державних стандартів вищої освіти [Електронний ресурс]. постанова Кабінет Міністрів України від 07.08.1998 № 1247. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/1247-98-п>.
3. Про затвердження Положення про освітньо-кваліфікаційні рівні (ступеневу освіту) [Електронний ресурс]. постанова Кабінету Міністрів України № 65 від 20.01.1998 р. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/65-98-п>.
4. Терепищій С. О. Поняття «стандартизація вищої освіти» в сучасному філософсько-освітньому дискурсі / С. О. Терепищій // *Гілея (науковий вісник): Зб. наук. пр.* – К., 2008. – Вип. 11. – С.281-289.
5. Таланова Ж. В. Стандартизація державного управління як чинник створення єдиного адміністративного простору Європи / Ж. В. Таланова // *Державне управління в умовах інтеграції України*

в Європейський Союз: Матеріали наук.-практ. конф. за міжнар. участю (29 трав. 2002 р., Київ) / За заг. ред. В. І. Лугового, В. М. Князева. – К.: УАДУ, 2002. – Т. 2. – С. 170-172.